

Táborský Hudební spolek a Oskar Nedbal

Ludmila Peřinová

*Stat' je publikována v cca 60ti stránkovém sborníku Ludmily Peřinové:
„Bolech – 140. výročí založení“ (Tábor 2017)*

Spolupráce Oskara Nedbala s Hudebním spolkem

Rodina advokáta JUDr. Karla Nedbala (1836 – 1899) se výrazně podílela na kulturním životě města Tábora. V dnešní Palackého ulici (naproti divadlu) se pravidelně a často scházela hudbymilovná společnost k domácím koncertům a večírkům. Zde vykrystalizovala myšlenka založení orchestru. Karel Nedbal se spolupodílel na založení Hudebního spolku a v prvních letech byl i jeho předsedou.

Děti Aloisie a Karla Nedbalových se od malička věnovaly hudbě a obohacovaly tak aktivně táborské kulturní dění. Nejstarší synové (ač později také právníci) byli výbornými hudebníky – Rudolf violoncellistou, Vilém houslistou, klavíristou a zpěvákem. Dcera Elsa absolvovala profesionální studia zpěvu a klavíru ve Vídni, dcera Luisa studium klavíru u skladatele J. B. Foerster v Praze. Obě sestry byly vyhledávanými učitelkami hudby v Táboře a s Hudebním spolkem často spolupracovaly. Marie Nedbalová (1867 – 1923) rozvinula zahraniční hudební kariéru. Po vídeňských studiích zpěvu a klavíru působila mj. jako sólistka operního divadla v Ljublaně, poté všestranně hudebně působila v Petrohradě. Poslední roky života zasvětila pedagogické práci v Praze. S Hudebním spolkem Marie jako klavíristka a zpěvačka taktéž hojně vystupovala.

Ačkoli Oskar Nedbal (1874 v Táboře – 1930 v Zagrebu) již od svých pražských konzervatorních studií od 90. let 19. století rozvíjel mezinárodní uměleckou kariéru, a to především jako violista slavného Českého kvarteta (do r. 1906) a později světově uznávaný dirigent i úspěšný skladatel (v kompozici žák A. Dvořáka), na prostředí, z něhož vzešel, nezapomínal. Jeho prvním učitelem hudby byl táborský regenschori a zasloužilý člen Hudebního spolku František Enderle. Oskar se do Tábora pravidelně vracel, s orchestrem vystupoval jako sólista – houslista či violista, mnohokrát jako dirigent, permanentně orchestru zprostředkovával zajímavé tvůrčí kontakty s význačnými hudebníky své doby. Finančně podporoval i Městskou hudební školu, která vychovávala orchestrální dorost. Jeho přání přebudovat ji na konzervatoř se však naplnit nepodařilo.

Tak např. jako sólista Nedbal vystoupil s Hudebním spolkem v prosinci 1891, kdy na koncertě pořádaném ke stému výročí úmrtí W.A. Mozarta zahrál houslový koncert Henryka Wieniawského op. 22 a Brahmsovy Uherské tance (v Joachimově úpravě). V červnu 1896 Oskar orchestr dirigoval na Střelnici. Na tomto neobyčejně úspěšném večeru Nedbalovy kompoziční tvorby zazněla jednak orchestrální díla (Scherzo caprice, Lettres intimes, Jubilejní pochod), jednak skladby pro různá komorní obsazení za spoluúčinkování kolegů z Českého kvarteta, sestry - klavíristky Marie Nedbalové a dalších sólistů.

30. dubna 1899 bylo v Městském divadle za řízení Františka Bolecha provedeno (ve spolupráci s chrámovým sborem a pěveckým sdružením Hlahol) Mozartovo Requiem k uctění památky nedávno zesnulého zakladatele Hudebního spolku Karla Nedbala. Oskar se této události samozřejmě zúčastnil, avšak pouze jako dojatý posluchač.

Na listopad 1904 orchestr připravil opět v divadle *Koncert na počest Oskara Nedbala* k umělcovým 30. narozeninám, na němž byl Oskarovi předán diplom čestného členství Hudebního spolku. V rukopisné kronice orchestru se dočteme: „*Když totiž obecenstvo, provedením Nedbalových skladeb*

radostně vzrušeno, Mistra bouří potlesku na scénu vyvolalo, uvítal jej zde orchestr fanfárami a předseda Ing. F. Bolech srdečným proslovením, vzpomínaje dob, kdy Mistr jako hošík batolil a obdivoval se v protějším rodném domě hře kruhu, z něhož Hudební spolek svůj původ vzal. Poukázav pak k zásluhám Mistra O. Nedbala o povznesení krásného hudebního umění v rodném městě a k vynikajícímu působení jeho pro zdar české hudby ve vlasti i v cizině, odevzdal mu symbol diplomu čestného členství Hudebního spolku (...) Mistr Oskar Nedbal hluboce pohnut, poděkoval za poctu tuto, a vzdav čest památce zvěčnělého svého otce, jenž, jak pravil, ušlechtilý zájem a vznět pro hudbu v něm probudil a vyvíjel, pronesl zdravici drahému svému rodnému městu královskému Táboru. Opětné fanfáry zazněly z orchestru a salvy nadšených ovací hřměly ve hledišti. Mistr Nedbal tiskl ruce kol něho seskupeným členům orchestru (...) Diplom Nedbalův je krásné cenné dílo umělecké rodáka táborského mistra V. Olivy“. (s. 155, 156).

Jako příklad Nedbalovy pozdější spolupráce s táborským hudebním prostředím lze uvést dle kroniky „nezapomenutelný“ střelnický komorní koncert 1. září 1917 pořádaný Hudebním spolkem, na němž vystoupili po boku violisty Nedbala špičky tehdejšího houslového nebe František Ondříček a Ella Stillerová. Hned měsíc na to Nedbal do Tábora přivezl svůj proslulý vídeňský Tonkünstlerorchester (jemuž šéfoval v letech 1907 – 1919). V poslední etapě svého života stál Nedbal v čele nového Slovenského národního divadla v Bratislavě (1923 - 1930). I v tomto období do Tábora zajížděl. V lednu 1923 ve dvoraně Sokolovny dirigoval Dvořákův večer v podání Hudebního spolku, v červnu téhož roku na stejném místě pak Smetanovy symfonické básně Vyšehrad a Blaník v rámci oslav čtyřicetiletého jubilea Jednoty sokolské.

Oskar Nedbal v paměti orchestru

Brzy po skladatelově tragické smrti (24. XII. 1930) – již v březnu 1931 orchestr uspořádal v Městském divadle pod taktovkou vynikajícího houslového pedagoga táborské Městské hudební školy Karla Koreckého mimořádný Nedbalův večer k uctění umělcovy památky. I v dalších letech (zpravidla v rámci výročí) orchestr Bolech na tuto velkou osobnost české hudby vzpomněl dramaturgií svých koncertních programů. Z těch prvních zmiňme koncert z Nedbalových skladeb (mj. z orchestrální suity Z dětského života a z baletní suity Pohádka o Honzovi) konaný v prosinci 1940 v Sokolovně k desátému výročí Nedbalova skonu a řízený zástupcem hlavního dirigenta Josefem Pokorným nebo koncert na Střelnici v listopadu 1947 (s uvedením suity z baletu Z pohádky do pohádky) realizovaný k sedmdesátému výročí vzniku Hudebního spolku dirigentem Bohuslavem Štěpánkem. V roce 1936 vedení spolku sehrálo svoji pozitivní roli též v rámci odhalení pamětní desky Karlu a Oskaru Nedbalovým na domě v Palackého ulici naproti divadlu, kde skladatelova rodina původně bydlela.

Z pozdějších let možno uvést Koncert k Roku české hudby a zároveň ke stým narozeninám O. Nedbala pod vedením Karla Vintery v červnu 1974 v divadle, jehož program byl tvořen mj. i čísly z baletu Princezna Hyacinta a z operety Polská krev. Koncert Bolechu v květnu 1994 byl zcela věnován Nedbalovým skladbám v rámci připomenutí 120. výročí jeho narození. V nastudování Vladimíra Elnera na něm zazněly mj. předehra k operetě Cudná Barbora a vybraná čísla z operety Vinobraní za spoluúčinkování sólistů Jihočeského divadla v Českých Budějovicích.

Nedbalovy skladby nacházíme v programech Komorního orchestru Bolech i v posledních letech. Za v jistém slova smyslu přelomové vystoupení v kontextu péče o odkaz Oskara Nedbala v Táboře lze považovat koncert Bolechu v rámci Dnů Oskara Nedbala v Táboře 28. listopadu 2010, uskutečněných k připomenutí 80. výročí skladatelova úmrtí. Za řízení Jiřího Sychy na něm byly prezentovány nejen ryze orchestrální Nedbalovy skladby, ale též pěvecká čísla z operet Vinobraní a Polská krev ve spolupráci s pěvci Jihočeského divadla Ivou Hošpesovou a Alešem Voráčkem a táborským basistou, sbormistrem Hlaholu Zdeňkem Benešem.

Koncert, který si díky neutuchajícímu aplausu ve stoje vyžádal další přídavky, tak odstartoval novou tradici – tradici zaangažovanosti Komorního orchestru Bolech v intencích snah Mezinárodní společnosti Oskara Nedbala, která jako občanské sdružení (nyní zapsaný spolek) v našem městě vznikla na počátku roku 2011. Jejím cílem je šířit Nedbalův odkaz v regionálním, celostátním i mezinárodním měřítku a současně pečovat též o dědictví tábořského hudebního života minulosti, z něhož tento významný umělec mezinárodního věhlasu vzešel.

Přeji orchestru Bolech, aby i nadále v tomto započatém směru vytrval a jako instituce s dlouhou historií v něm nalézal šťastné skloubení plodů této bohaté minulosti s plody tvořivé současnosti.